

*Egy nép történelme erkölcsi
vagyon, amit minden hű fia
gyarapítani törekszik.
(Padányi Viktor)*

Rejtélyes magyar múlt

Sumér kulturális és nyelvi hatás

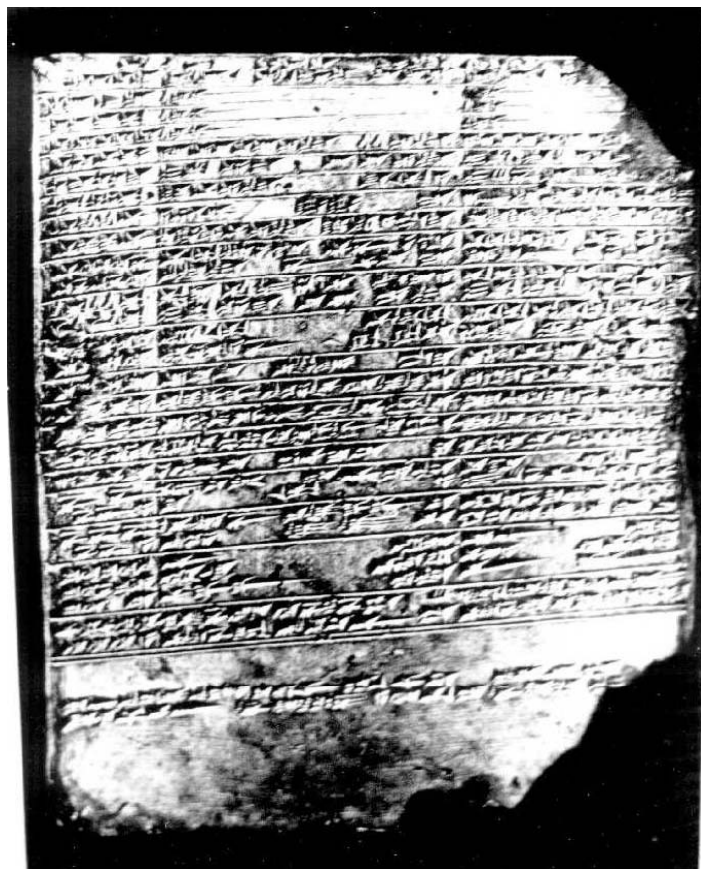
(nem bizonyosság; lehetőségesség)

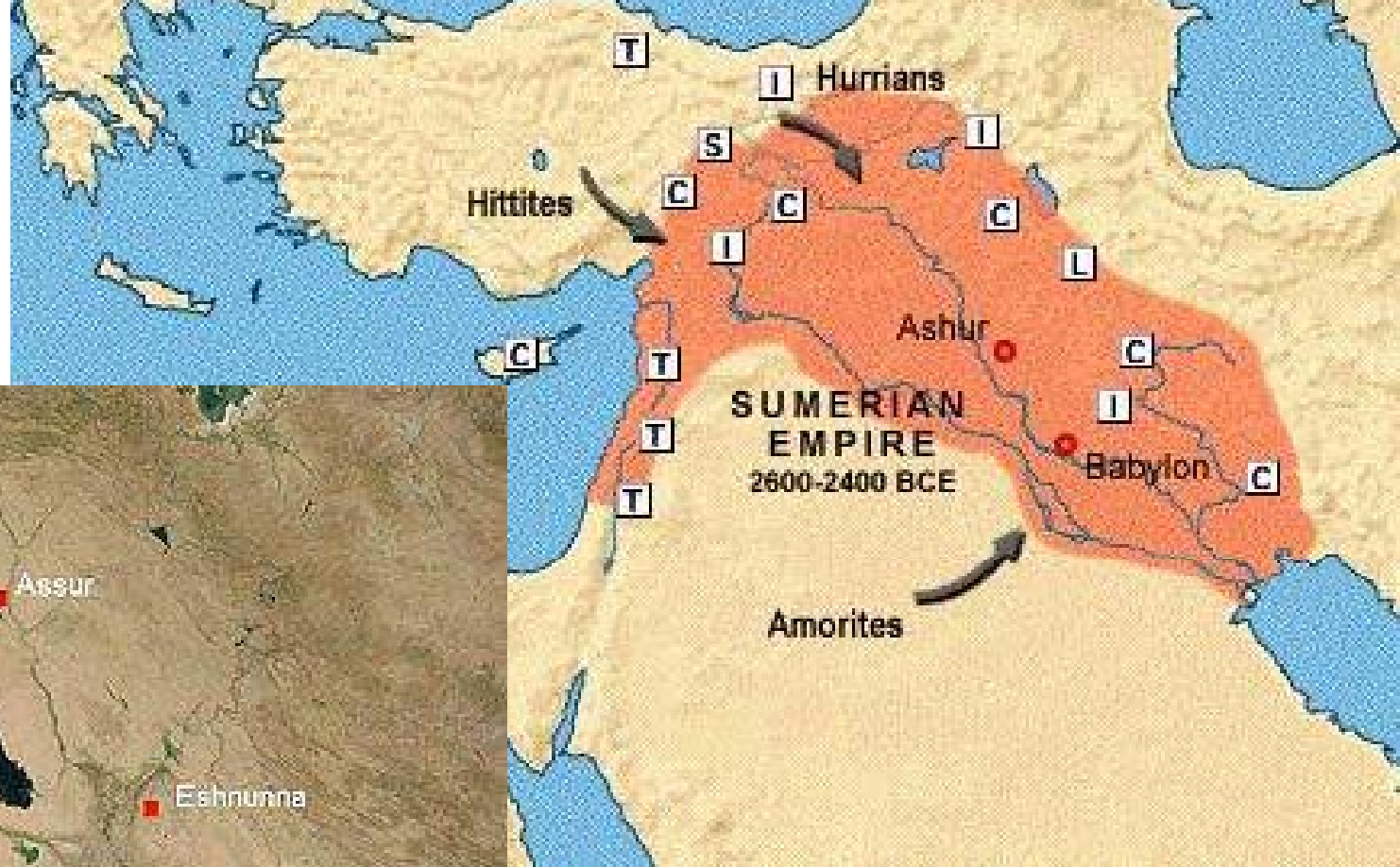
LÁTÓHEGYI KILÁTÓ 38/I. szám

Előszó

Nem vagyok nyelvész, a témával műkedvelőként foglalkozom. Van némi jártasságom a magyar őstörténet és nyelv szakirodalmában, s több mint negyven éves társadalomtudományi kutatási tapasztalatom. Ezek alapján vettem a bátorságot, hogy hozzászóljak e vitatott kérdéshez.

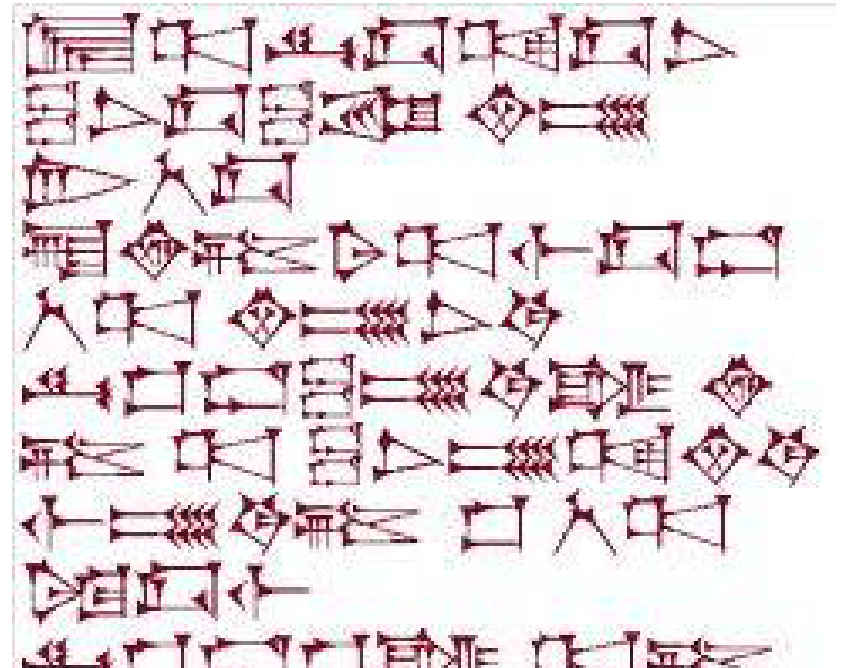
K.K.

Első rész: A nyelv

Az első rész a nyelvrokonság melletti, illetve az azt tagadó érvekről szól. Az én szememben ez *steril* megközelítési mód. Ugyanis minél messzebbre megyünk vissza a múltba, az összehasonlító nyelvészet eredményei annál bizonytalanabbak. Ezért ezt alá kell támassza, vagy meg kell, hogy cáfolja annak vizsgálata, hogy őseink az ókori történelem során kerültek, vagy kerülhettek-e kapcsolatba egymással. (Amiből még nem következik feltétlenül nyelvrokonság, és aminek az eldöntése szintén nem könnyű dolog.) Erről fog szólni a második rész.

„Ismeretlen” nyelven beszélünk

- a magyar szókincs **közel egyharmada bizonytalan, vagy „ismeretlen” eredetű**, miközben ezek (Bárczi által is elismerten) legősibb eredetű szavaink körébe tartoznak
- a finn-uráli nyelvek és a magyar közös eredetű szókincs minden esetben a nyelvnek csak egy töredékét teszi ki; e nyelvek szókincsének nagy hányada nem egyezik egymással
- a finn-uráli nyelvrokonság ugyan fennáll, de a nem-akadémiai nyelvészek szerint ez nem olyan mélységű és jellegű, mint az egy ősnyelvre visszavezethető nyelvek esetében
- ők azt tartják valószínűnek, hogy e nyelvrokonság a magyarok ősei és a finn-uráli népek közötti különböző érintkezési formák, esetleg egy harmadik kultúra közvetítése révén jött létre

lásd erről:

- A finnugor elmélet. Látóhegyi Kilátó 35. szám (Kiss Károly):
<http://kisskaroly.freeweb.hu/ostortenet/finnugor-elmelet-lk35.pdf>
- Onogurok. Látóhegyi Kilátó 37. szám (Kiss Károly):
<http://kisskaroly.freeweb.hu/ostortenet/onogurok-lk37.pdf>

Őstörténetünk még a nyelvünknel is bizonytalanabb alapokon áll

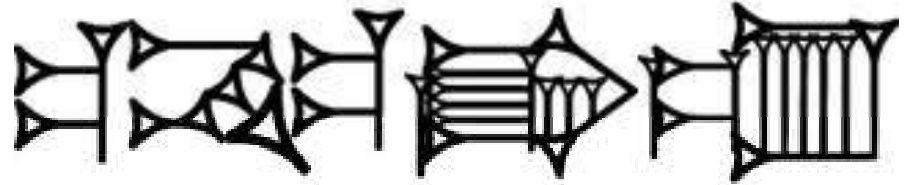
- A magyar őstörténetet a teljes bizonytalanság övezi, mivel a hivatalos tudomány őstörténetünket is a finn-uráli nyelvrokonságból, tehát egy bizonytalan alapokon álló elméletből vezeti le
- Rendkívül kevés az a „kapaszkodó”, ami a nyelvi argumentumokon kívül őstörténetünk alátámasztására szolgál
- A nyelvrokonságból azonban nem feltétlenül következik az etnikai rokonság
- A sumér kultúrát és írást az 1800-as évek második felében fedezték fel, s kezdetben úgy gondolták, hogy határozottan uráli-altáji nyelv volt, sőt azoknak „ősapja”
- Logikus volt, hogy mind az ősi magyar nyelvet, mind a finn-uráli nyelvrokonságra épülő nagyon ingatag magyar őstörténetet az azzal elégedetlen tudósok megpróbálták kapcsolatba hozni az ókori tudományok új felfedezésével, e rendkívül fejlett és jelentős ókori kultúrával, mely az írást adta az emberi civilizációnak

Ha szókincsünk közel egyharmada ismeretlen vagy bizonytalan (miközben ezek legősibb eredetű szavaink körébe tartoznak), s őstörténetünk – más fogódzók híján – szinte kizárólag a bizonytalan finnugor nyelvelméletre épít, ***természetesnek kell vennünk, hogy a nem akadémiai tudósok más lehetőségek után kutatnak***

Dogmák fogságában

- Ha a magyar a finnugor nyelvcsaládba tartozik, akkor ebből következően minden más hasonlítási kísérlet eleve téves (Hunfalvy paradigma)
- Ha a magyar nyelv finnugor eredetű, akkor őstörténetünknek azt kell megmagyaráznia, hogyan jutottak el a magyarok az Urál vidékéről a Kárpát-medencébe; minden más magyarázat eleve téves (őstörténetünk finnugor paradigmája)
- Az akadémiai nyelvészek és őstörténészek hajlamosak arra, hogy az uralkodó paradigmákon belül maradván a nem-hivatalos hipotéziseket és elméleteket eleve tévesnek nyilvánítsák, s a bizonyítás terhét ily módon dogmaikra hárítsák

A sumér nyelv

- Az özönvíz után, az i. e. negyedik évezred második felétől az 1700-as évekig, a semita Hammurapi dinasztia (Babilon) megjelenésig, tehát több mint 1500 éven át beszélték Mezopotámiában
- Az akkád (a babiloni, majd asszír birodalom nyelve) ugyan sémi jellegű volt,* de a kultúra, a tudomány és a művészetek nyelve még kb. másfél évezreden át a sumér maradt
- A sumér nyelv pozíciója, szerepe ugyanaz volt az ókori Keleten, mint a görögé, majd pedig a latiné, miután ezek a birodalmak megszűntek és nyelvük holt nyelvként élt tovább a kultúrában, a tudományban és a művészetekben a középkorban (és máig hatóan a jelenben)
- A sumér literálása, hangalakja rendkívül bizonytalan, konvenció kérdése; „amit az ékjegyekről és hangértékekről tudunk, mindaz babiloni-asszír semita retortán keresztül jutott el hozzánk” ... „a sumiológusoknak ki kell hámozniuk az asszír kéreg alatt eltompítva lappangó valódi sumír hangértékeket” (Erdélyi 56. old., Galgóczytól)
- Mindezt tovább torzítja a latin-betűs átírás
- Az összehasonlítást megnehezíti a homonímák rendkívül nagy száma a sumérban (amikor egy leírt szónak sok jelentése – és ennek megfelelően más-más – ma már nem ismert hangalakja lehetett)

*Padányi szerint az akkádok csak a többszöri szemita invázió hatására váltak sémi néppé

A közvetlen szóhasonlítások dilettantizmusa

- a négy-ötezer éves időtáv, a bizonytalan literálás és hangalakok és a homonímák nagy száma miatt a mai magyar szavakkal történő közvetlen szóhasonlítást (Bobula, Badinyi Jós) elfogadhatatlan, komolytalan dilettantizmusnak kell tekintenünk
- az összehasonlító történeti nyelvészet szerint csak a szabályos hangváltozások törvényével mutatható ki a hasonlóság
- ebből az következik, hogy a szóegyezéseket eleve el kell vetnünk, mivel az évezredek óta külön-külön úton fejlődő rokon nyelvekben az eredetileg azonos szavak meg kellett, hogy változzanak (Götz ezzel nem ért egyet, az összehasonlító történeti nyelvészet e tételét túlzásának tartja – sőt, magát a módszert is idejétmúltnak tekinti, s a genetikai nyelvrokonság helyett – sok más nyelvtudóssal egyetemben – a kapcsolatok elsődlegességét hangsúlyozza)
- a dilettantizmus általam is jogosnak tartott vádja ellenére a továbbiakban néhány elgondolkodtató példát közlök a közvetlen szóegyezések köréből

közvetlen szóegyezések:

(a megjegyzéseket lásd az előző oldalon)

- -van, -ven, -vun = tíz (hat**van**, het**ven**, stb.)
- išten = egy; ebben a korai egyistenhit bizonyítékát látják
 - kritika: a korabeli Mezopotámiában nem egy, hanem ezeregy isten volt, s a szó akkád; az utóbbi ellenvetés kivédhető; a magyarokat részben szabír ágról eredeztető elméletek szerint sok sumír szó akkád közvetítéssel jutott a magyar nyelvbe
- néhány honfoglalás előtti magyar nobilitás személyneve:
 - **Ügyek** (Ugek novilissimus dux), Álmos atyja: sumír Ugek = a nép ura
 - **Őnadubelia** vezér, Emese apja (Képes Krónika, 25. old., Anonymusnál: Eunedubeliani): sumíruł Enedubiilliani = az ég fia
 - az Ügyek még csak hagyján (bár nem sok köze lehet a mai „ügy” szóhoz), de az Őnadubelia módfelett sumér-gyanús!
 - **Emesu** – Ugek felesége, Álmos anyja: sumíruł kegyes anya, papnő, főpapnő
 - Badiny Jós felsorolja a sumér királylista uralkodóit, s ezek a fentiekhez hasonló hangzásúak (Mah-Gar a Magyar...! 116-117. old.)

a sumír királylista

közvetlen szóegyezések (folyt.):

- ud, udu = idő
 - ezt a szót ösztönösen magyarnak érzem; ráadásul egy sor török nyelvben: üdü, odü (Munkácsy Bernát, idézi Erdélyi 58-59. old.)
- da (lokatívusz, melyből az a lekopott) = -d (Diósd, Bagd, Kéked, Dombrád, Poprád, stb. stb.; szerintem az ide, oda is ide – illetve oda – vezethető vissza)
- sarraku = tolvaj (szarka!)
- Sargon (vérszomjas asszír uralkodó) = sárkány
- uku, ug, uga = nép, emberek; ugor, ogur = törzs (török)
- šar = bőség, sereg, sokaság, tömeg; čärig (török) = sereg

Sargon

Mitológia, vallás, kozmológia

A finnugor nyelvészet a szavaknak csak szemantikai tartalmat tulajdonít, holott azoknak – az időben visszafelé haladva – egyre súlyosabb jelképi, mitikus, mágikus, vallási és kozmológiai jelentésük volt. Ezért tartom figyelemre-méltónak Badiny Jós e körben értelmezett szó-, de inkább mondat-hasonlításait (Mah-Gar a Magyar...! 120-130. old.)

- Ur-Uš-Tin, Ur-Uš-Ten (halál és élet ura) = Úristen
- Hul-Hu (elpusztító madár) = holló
- Tur-Ullu (új fény) = turul

Gilgames, Uruk város
fejedelme

Mitológia, vallás, kozmológia (folyt.)

- Hal-Lal-Neke Hal-Lal-A-Ha Hul-Zu (a teljes pusztulás teljes pusztulásával pusztulsz el) = halalnek halálaal holz (Halotti beszéd)
- At-Ha Úr-Uš-Ten = Atya Úristen
- Is-Te-En Nug-Us-Tal-Ha (Isten pihenés csinálását neki teljessé tegye) = Isten nyugosztalja
- Us-Ten-Udu (a természet halálának és újjáéledésének ideje) = esztendő
- Umu/Uwu, Eme/Ewe = év
- „Miképpen a mennyben, azonképpen itt a földön is” – ősi szumér tükörképkozmológia

– forrás: Badiny Jós: Mah-Gar a Magyar...!
120-133. old.

Enkidu és Gilgames

babiloni pecséthenger

Gilgames legyőzi az égi bikát

Gilgames harca az oroszlánnal

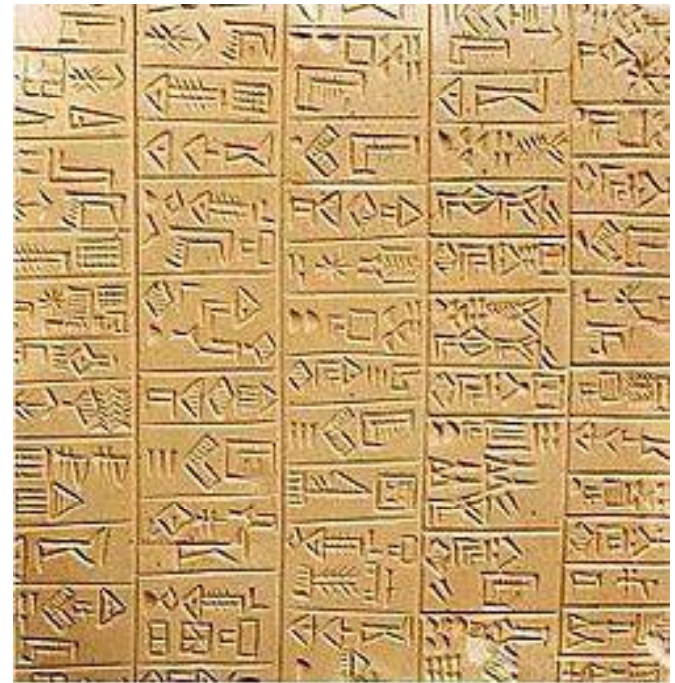
Gilgames és Enkidu megöli Humbabát, a cédruserdő őrét

Szólásmondások, mesealakok szumír- magyar megfelelése (Götz I/184-185. old.)

- a kisbabákat hozó gólyamese:
 - GAM=viselő szülő, nő, GEM (GEME, GIM)=nőszemély, szolgálólány; GAM-HU=hosszúlábú madár
 - a magyarban: GIM=nőstény, GÉM=hosszúlábú madár
- szorgalmas hangya:
 - ŠURIN vagy BARUN; ŠUR=fut, rohan
 - a magyarban: SÜR-gő, FOR-gó, SZOR-gos, SZOR-galmas, SERÉNY
- hetedhét országon keresztül mennek, mendegélnek:
 - a Kr.e. 3. évezred I. feléből származó szumér eposzokban ugyanígy előfordul
- hol volt, hol nem volt, ki volt, ki nem volt:
 - Gudea templomépítési himnuszában Kr.e. 2200 körül
- messze-messze, túlon-túl:
 - sumír: DAL, TALA = távol, távol
- **Ludas Matyi története:**
 - a nippuri Gimil-Ninurta tréfája, aki háromszor verte el a nippuri városbírót, mert az elvette egyetlen kecskéjét és kidobta a palotájából. Először dúsgazdag emberként, másodsor tudós orvosként férközött be a városbíróhoz, harmadszorra pedig egy felbérelt gyorslábú fiúval csalatta el az őrséget

Nyelvtan és mondattan (néhány hasonlóság)

- a sumért sok kutató ural-altáji nyelvnek tekinti az alábbi jegyek alapján:
 - agglutinatív
 - van benne hangzóilleszkedés
 - a főneveknek nincs nemük
 - alanyi és tárgyas igeragozás
 - kettős igeragozás
 - a zárt főnévragozási rendszer hiánya
 - az igeragozás utólérhetetlen hajlékonysága
 - a szumír főnévragozás épp olyan sok esettel dolgozik, mint a magyar

Nyelvtan és mondattan - különbségek

- ugyanakkor más nyelvészek rámutatnak, hogy
 - a nyelvek kb. egyharmada ragozó
 - a sumér más jelleggel ragoz, mint a magyar vagy a többi finn-uráli nyelv:
 - „az esetragok a szintaktikai egység végén helyezkednek el, mégpedig a komplex alaptagjainak sorrendjével ellentétes elrendezésben; pl: éd-Nin-ngir-su-ka-ka = é-nin-Ngirsu(-ak)k-ak-ak-a = Girsu isten templomában (templom-isten-Ngirsu-nak a-nak a-ban)” (Pusztay)
 - a jelzőt, birtokos jelzőt hátraveti
 - és ráadásul a jelzett szó ragját és számképzőjét is a jelzőre aggatja
 - név- s igeképzőinek egy részét a tő elé helyezi
(Erdélyi 52. old., Munkácsitól)
 - a mai magyar -ra -re, -val -vel, -tól -től és -hoz -hez -höz névragokat bizonyos hasonló sumir postfixumokkal tartják azonosnak, holott azok a finnugor őskorban kifejlődve még nem lehettek, a sumir nyelv virágzásánál egy pár ezer évvel későbbben keletkezettek
(Erdélyi 66-67. old. Zolnaitól)

Nyelvtan és mondattan - konklúzió

- egyezés az ősi nyelvek szintjén
 - „egyezések a legkülönbözőbb, egymással semmi eredeti rokonságban nem lévő nyelvek között is előfordulhatnak, és az efféléket Schuchardt találóan az elemi rokonság (*elementare Verwandtschaft*) jeleinek nevezte” (Erdélyi, 64. old.)
- „...végső soron nincs megdönthetetlen érv arra, hogy a sumér és – nem a magyar, hanem annak valamely elődje, mint a protouráli vagy talán az azt megelőző rekonstruált nyelvállapot nincs rokonságban egymással.” (Erdélyi 72. old., Lotz Jánostól)

Padányi Viktor bizonyítékai

- Padányi elmélete szerint az etelközi törzsszövetség onogur törzsek és a Kaukázuson túlról származó szabir-magyar törzsek részvételével alakult meg
- Vezető erejét a szabír-magyarok adták – Álmos fejedelem törzse volt a „megyer” törzs
- Mivel a szabirok hosszú századokon át a sumér birodalom szomszédságában éltek (a Szubartu nevezetű területen), annak kulturális és nyelvi hatása alatt álltak

A következőkben ízelítőül bemutatok kettőt Padányi nyelvészeti bizonyítékai közül a sumér-magyar nyelvrokonságra vonatkozóan

(Nem lévén nyelvész, ezek helytállóságát természetesen nem tudom megítélni, tetszésemet csak laikusként nyilvánítom ki)

Igeképzés

- **Szumír:** a névszókhoz igésítő igéket ragaszt:
 - **ag:** tevékenység, cselekvés
 - **du:** történés, folyamat
 - **tu:** megvalósítás, létesítés
 - **szu:** valamivé tevés
 - **lu:** valamivé válás
- **Magyar:** az öt magyar igeképző család bázisai:
 - „**G**” (ballag, csattog, ketyeg, zörög, kering, stb.)
 - „**D**” (halad, tagad, kapkod, szabód-ik, stb.)
 - „**T**” (hajt, várat, kéret, nyomtat, válogat, stb.)
 - „**Z**” (sároz, lármáz, vadász-ik, szabadkoz-ik, stb.)
 - „**L**” (szaval, javall, indul, szaladgál, stb.)

Kettős igeragozás

- példa:
 - egyszeri: vár (o) k = vár-én
 - kettős: vár-**l-** (a) k = vár-téged-én
 - (az aktívan cselekvő végragja elé bekerül a cselekvést elszenvedőre vonatkozó rag)
- a magyarból már nagyrészt kikopott:
 - vár-L-(a)k = én – téged
 - vár-M-(a)sz = te – engem (hipotetikus)
- a sumírban teljeskörűen megvan:
 - má-tu-szu-nu = száj csinál neked mi (mondunk neked)
 - az igei szőlánc utolsó tagja mindig a cselekvő személyt jelölő szó (ugyanúgy, mint a magyarban), s ha van a cselekvésnek passzív személye is, az a sumír szőláncban mindig az utolsó előtti, ugyanúgy, mint a magyarban:
 - meg-hív-at-ná-l-ak: igekötő-ige-műveltetés-feltétel-passzív személy-aktív személy (*vajon mi az esélye annak, hogy ez a véletlen műve?*)

Padányi, 96-97. old.

Götz László nyelvészeti

munkássága (Keleten kél a nap I-II. Püski 1994, 1122 old.)

- Götz alapjaiban támadja az indoeurópai nyelvhasználat módszertanát; azt elavultnak nyilvánítja, amit már az indogermán nyelvészek nagy része is elutasít
 - ez a módszertan a nyelvek családfaelmélete (nyelvészeti darwinizmus); a nyelvet objektív jelenségnek tekinti, s a nyelvészetet pozitívista irányba tereli, törvényeit szinte természettudományos jellegűnek tekinti
 - Götz elveti a „szabályos hangváltozások” elvét és azt igyekszik* bizonyítani, hogy ezen „erőltetett, konstruált” hangváltozások nem a nyelvek időbeli fejlődését fejezik ki, hanem *jelentésbeli módosulások* állnak mögöttük
 - a *szemantikai egyezésekre* helyezi a hangsúlyt (a szabályos hangváltozások elmélete szerint ugyanis ha két, különböző időből származó szó hangalakja megegyezik, az éppenséggel kizárja jelentésbeli azonosságukat, mert nem mutatják az időközben lejátszódott szabályos hangváltozásokat – ez tényleg bizarrnak tűnik)
 - mivel a finnugrisztika módszertana az indoeurópai nyelvészetre épül, ezzel annak eredményeit erről az oldalról is kétségbe vonja
 - ráadásul a hazai finnugrisztika azt az elméletet követi, amelyet ma már az indoeurópai nyelvészek nagy része is idejétmúltak tekint

* Nyelvészeti kérdésekben sem vagyok illetékes, ezért nem tudom megmondani, hogy ezt milyen sikerrel teszi.

Götz: a sumér a mai kultúrnyelvek őse

- a sumért a legtöbb mai kultúrnyelv ősének tartja; vég nélküli összehasonlításokkal igyekszik bizonyítani, hogy a sumér, az arab, a héber, az egyes indoeurópai, az urál-altáji nyelvek és a magyar számtalan szavában ugyanaz a tő fedezhető fel (könyvének e fejezete 50 oldal terjedelmű)*
- elveti a genetikus nyelvcsaládok kizárólagosságát a nyelvi rokonság megállapításában – a kontaktus-elméleteknek fontosabb szerepet szán
- állítása szerint az indogermán jövevényszavak a magyarban sumér eredetűek:
 - ezeknek a jövevényszavaknak szinte minden esetben szumér párhuzamaik vannak
 - ugyanakkor igen gyakran csak abban az indogermán nyelvben – legfeljebb nyelvcsoporthoz – fordulnak elő, amelyből a magyar állítólag átvette őket (Götz I/160. old.)

* Ugyanezt teszi a Czuczor-Fogarassy; lásd erről Czakó Gábor – Juhász Zoltán könyvét

Götz: az indogermán nyelvek a szumír pidginizációi

a modern nyelvtudomány a nyelvek kialakulását nem a nyelvcsaládokkal magyarázza:

- közlekedő nyelv (lingua franca)
- felülrétegződés (szubsztrátum)
- ismétlődő konvergens ráhatások
- szomszédos nyelvek egymásra hatása (neolitikus kontinuitás, Alinei)
- areális kiegyenlítődés/nyelvszövetség (Trubeckoj) :
 - az indogermán nyelvek kialakulásában a szemita, finnugor és bizonyos kaukázusi nyelvek játszottak elsődleges szerepet; az önálló, közös származású indogermán nyelvcsalád helyett helyesebb csupán nyelvtani és nyelvstruktúrabeli közösségről beszélni (Götz I/161. old.)*
- pidginizáció, kreolizáció (a nyelv kialakulásakor egy kultúrnyelv szavait eltorzítva veszi át):
 - Götz kimutatja, hogy **az indogermán nyelvek jelentős részben a szumír pidginizációi**
 - a hangsúly az indoeurópai nyelvekben eltolódik a szó elejéről, s ez gyakran az eredeti szumír jelentéshordozó szókezdő magánhangzó kivetésével jár
 - ugyanakkor nem tudtak különbséget tenni a szumír szó töve és a hozzá tapadó ragok között (Götz I/189. old.)

*az indogermánok eredete körüli rendkívül sok bizonytalanságról lásd:
<http://kisskaroly.freeweb.hu/ostortenet/vcs-tortenelmi-hatter.pdf>

A továbbiakban néhány szemléltető példát közlök Götz – mint említettem – 50 oldalas példatárából

BAL: egy többjelentésű sumír tőszó megfelelései más nyelvekben (Götz példázata; I/190-191. old.)

- (a) eltávolodik, kiönt, eláraszt
- (b) forgat, forduló, orsó, fon
- (c) balta, üt, ver, hasít

német: F-L tőmotívum

- (a) FAL-L-en= esni, FÜL-L-en=önteni, tölteni, FL-IEG-en=repülni, FL-IEH-en=menekülni, FL-ÚT-en=ömlesztetni, dagasztani (vizet), FL-ITZ-en=suhanni, iramodni, FL-IESS-en=folyjni, FL-ATT-ern=csapkodni (szárnyat)
- (b) FL-ECH-ten=fon, FAL-T-en=hajtogat, FL-ICK-en=foltoz, FEL-G-e=kerékagy (ami forog!)
- (c) FL-EG-el=ostor, FL-ETSCH-en=vicsorít, fogát csattogtatja

A német – flektáló nyelv lévén – a magánhangzó-változatokat a ragozásra használja, ezért a legtöbb esetben bővítésekkel specializálja az alapjelentést

latin:

- (a) FL-uo=folyik, PL-uo=esik (eső), BULL-io=ömlik, dagad (víz), VOL-o=repül, PAL-us=mocsár, tó, BAL-N-eo=fürdik
- (b) PLE-C-to=fon, VOL-V-o=forgat
- (c) FLI-G-o=üt, ver, FLA-G-ellum=ostor, PELL-o=lök, döf, üt

A latin – archaikusabb jellege következtében – jóval kevesebb bővítéssel alakot mutat, inkább a szókezdő tömássalhangzó variálásával specializálja az általános jelentésű alapfogalmat

görög:

PEL-EK-ys=csatabárd, PLE-K-so=üt, ver, PEL-AG-os=tenger, PLE-K-o=fon

akkád-asszír:

PIL-AKK-u=balta, PIL-AKK-U=orsó, PAL-u=forduló, PAL-gu=csatorna

héber:

PH-L-G=folyam, P-L-H=orsó, B-L-K=üt, ver, PH-L-G=hasít

magyar:

FOLY-ik, BALL-ag, FAL, BIL-inck, VÁL-aszt, (el-)VÁL-ik, FEL, FEL-ez (=ketté választ, hasít), BAL-ta, BAL-aska, FEJ-sze (v.ö. FEL-ez!)

Ha elfogadjuk e példákat, az nyer bizonyítást, hogy a legősibb nyelvek a suméren alapulnak, hiszen egy egyszeri formai és tartalmi egybeesés még lehet véletlen, de a háromszoros homonímák egyezése már kizárja a véletlent.

Latin: (S-L)	SAL-io (ugrik)	SOL (nap)	SOL-ium (kád, koporsó-)	SCEL-us (büntett, bűn, gaz- fickó)	SIL-ex (kavics, kovakő- darab)	SUL-co (bevág, ro- vátkol) SCAL-po (karcol, vakar)
(S-R)	SUR-go (útra kel, elvonul, elköltözik)	óind: SUR-ia (nap)	SER-ia (hordó)	SOR-deo megvetett- nek lenni) SOR-dicus (szégyen- teljes)	SAR-culum (kapa, csákány, balta, fejsze)	SERR-a (fűrész) SCRI-bo (karcol, horzsol, ír)
Német: (S-L)	SCHLEU-nig (gyorsan, hamarosan, azonnal)	SCHILL-em (csillog, ragyog) SIL-ber (ezüst; „a csillo- gó”)	SCHAL-e (tál) SIL-o (siló)	SCHEL-ten (szid) SCHEL-m (kópé) SCHLI-mm (rossz) SCHLE-cht (rossz, silány)	SCHLA-gen (tit) SCHLA-cke (salak)	SCHÄI-en (hámoz) SCHLI-tzen (felhasít)
(S-R)	SCHREI-ten (lépked) SCHER-en (eltaka- rodik)	SCHÜR-en (tüzet szít) szláv: SER-ebro (ezüst)	Ge-SCHIRR (edény) SAR-g (koporsó)	SCHUR-ke (gaz- fickó) SCHER-ge (porosz- ló)	SCHER-be (tört e- dény, cse- rép) SCHRO-ten (széttör- del, darál)	SCHER-en (nyír, le- vág) SCHER-zel (gyürke)

Asszír: (akkád) (S-L)	SOL-u (út, utca)	SAL-âku (fénylik)	SIL-a (egy ür- mérték)	SILL-âtu (szemtelen- ség, gazság)	SAL-âtu (szétzúz, izzé-por- rá zúz)	ŠAL-âtu (szétvág)
Asszír: (akkád) (S-R)	SAR-abu (siet) ŠĀR-u (ugrál, táncol)	ŠAR-âru (felvil- lan, fel- ragyog) SAR-pu (tisztí- tott)	ŠAR-šaru (egy edény)	ŠER-tu (bűn) SAR-âru (hamis- nak, ha- zognak lenni)	ŠAR-âru (áthat, keresz- tül hat)	SAR-aḫu (levág, kö- rülmetél) SIR-apu (olló)
Szumér: (S-L)	SULU (út, utca)	ZAL, ZAL-ag (fénylik, ég)	SILA ₂ (egy mé- rőedény)	SIL-ig ₃ (bűn)	SILA ₂ (szét- törtnek lenni)	SIL (levág)
(S-R)	ŠUR _x (fut, rohan)	SUR (fénylik) ŠIR ₃ (fáklya)	ŠUR (egy edény)	SER ₂ (megát- kozás, átok)	ZUR (széttör, áthatol)	ŠAR ₇ (levág)
Magyar: (S-L)	SZAL-ad	CSILL-og	SZIL-ke CSAJ-ka	CSAL CSEL SÉR-t CSER-fel	SZIL-ánk ZSUR-mol CSER-ép	SZEL SAR-abol SAR-ló
(S-R)	SUR-ran SŪR-ög SŪR-gős	SÁR (arany) SÁR-ga	SER-penyő			

Sokszoros megfelelések: latin, német, asszír, szumér és magyar szinonímák S-L és S-R alakjai. (E sziszegő – „szatem” – alakoknak mind az öt nyelvben megvannak a kemény G,K,H, L/R, azaz „kentum” variánsai is.) Götz, I/ 187-188. old.

Götz László nyelvészeti munkásságának megítélése

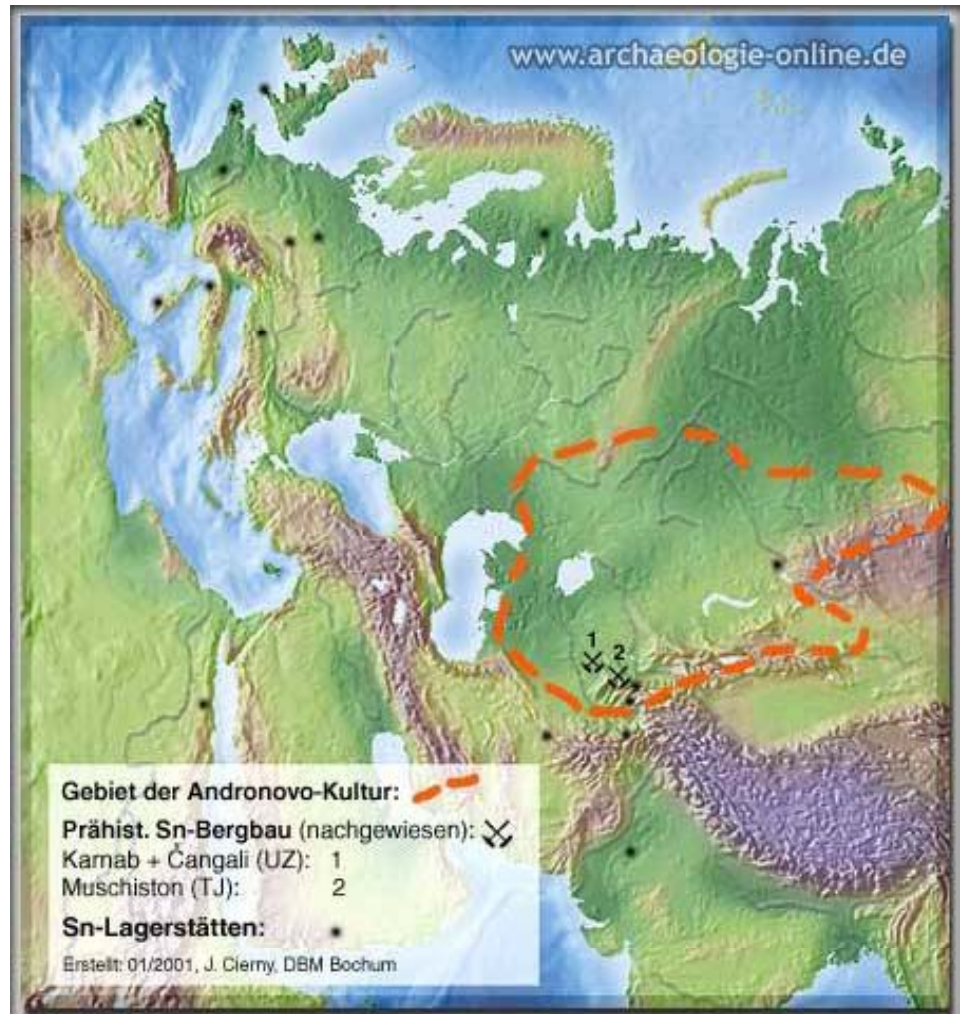
- hazai hivatalos kritikusainak fő ellenérve, hogy Götz Ausztriában praktizáló orvos (bőrgyógyász) volt
- de *László Gyula* Götz munkásságát igen nagyra tartotta
 - elismeréssel szólt arról, hogy monumentális monográfiájának megírása az ókori történelem, régészet és nyelvészet 600 szakkönyvének alapos ismeretéről tanúskodik:
 - „Götz László könyveit őszinte csodálattal olvasom, alig hiszem, hogy lenne magyar őstörténészünk, aki ilyen hatalmas irodalmon rágta volna át magát. Götz nem lelkes műkedvelő, hanem tudományunk komoly és komolyan veendő művelője.”
 - 11 oldalas előszót írt a könyvhöz
 - régészeti okfejtéseit, megállapításait meggyőzőnek tartotta
 - nyelvészeti tételeit a hazai őstörténészek és nyelvészek figyelmébe ajánlotta

1934 – 1992

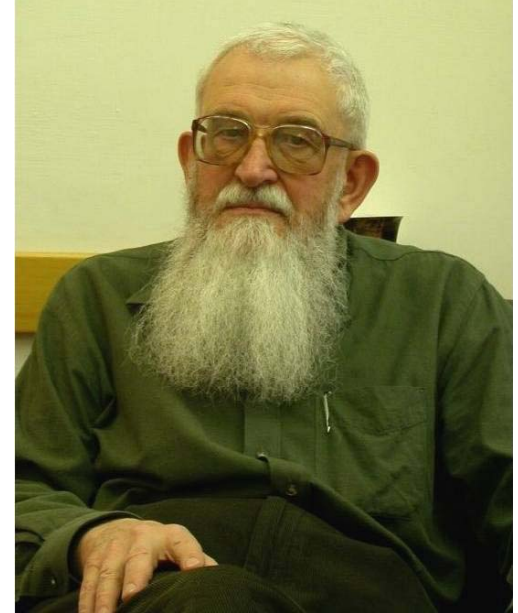
Götz a mezopotámiai hatást az andronovói kultúra keretében vázolja fel

- Az andronovói kultúra elmélete:
 - a szumér kultúra i.e. 3600-tól 2000-ig, 1600 éven át tartó kisugárzása, a gazdasági-kereskedelmi kapcsolatok és a mezopotámiai földművesek folyamatos emigrációja eredményeképpen
 - i.e. 1800/1700-tól a Volga és Altáj között egységes műveltség alakult ki
 - az andronovói kultúra areálisan kiegyenlített közlekedő nyelvéből származik az ősi magyar nyelv
 - az elmélet hazai kidolgozói:
 - Nagy Géza (1855-1915)
 - Fiók Károly (1857-1915)
 - Götz László (1934-1992)

(A sumér diaszpórával az összeállítás második részében fogok foglalkozni; ezt Götz munkásságának lezárásaként előlegeztem meg.)

Komoróczy Géza: Sumer és magyar? (Gyorsuló idő, 1976, 169 old.)

- Ez egyike azon kevés műveknek, melyben a hivatalos őstörténet és nyelvészet egy képviselője érdemben vitatja a sumer származás és nyelvrokonság elméletét – és teljes mértékben tagadja azt
- Komoróczy az ókori kelet történelmének, a hebraisztika és az asszirológia, az akkád és sumer nyelv jeles tudósa, s a szakmai részletkérdésekben bizonyára tájékozottabb, mint a többnyire műkedvelő emigráns „magyar sumerológusok”
- Nagy súllyal esik a latba azon megállapítása, hogy a „magyar sumerológusok” között szinte senki sincs, akit a szakma nemzetközi művelői számon tartanának. De:
 - Valószínűleg szántszándékkal „megfeledkeznek” arról az egész Euráziát érintő hatásról, amit a sumer nyelv és kultúra fejtett ki 1600 éven át, s ami alapján teljesen más dimenziót ölt a tárgyalt kérdés; sőt, a sumert „szigetnyelvnek” (!!)
 - Tényként – és nem személyes véleményként - szögezi le, hogy a sumer semmilyen ismert nyelvhez nem hasonlítható; amint azt a nemzetközi sumerológiából látom, ezt többen nem így gondolják
 - Szembetűnő, hogy érvelése teljes egészében a laikus de igényes olvasó szemében is dilettáns szerzők ellen irányul, a fajsúlyosabb szerzőkkel nem bocsátkozik vitába (Padányit pl. éppen csak megemlíti)

Komoróczy (folytatás)

- Több olyan megállapítást és tételt is képtelenségnek nevez, amely a könyvecske 1976-os megjelenése óta már bizonyítottnak tekinthető, illetve amit a szaktudományok már elfogadnak. Ilyenek pl:
 - szétválasztja a „nyelvrokonságot” és a „nyelvi hatást”, amit azóta már meghaladott a nyelvtudomány
 - az etruszk-magyar nyelvrokonság nem alaptalan képzelgés (lásd Alinei: Ősi kapocs)
 - a „nosztratikus” nyelv gondolata egyáltalán nem unikális képtelenség; még a saját, igencsak korlátozott szakirodalmi olvasmányaim során is gyakran találkozom olyanokkal, akik azt vallják
 - a magyar rovásírás nem valami újkeletű dolog (lásd Varga Csabánál: Jel, jel, jel), és nem anakronizmus azt a Gilgames eposz korával egy időben említeni
 - amikor a szavak alakja és jelentése is egybeesik, az nem a véletlen műve (lásd ugyancsak Varga Csabánál)

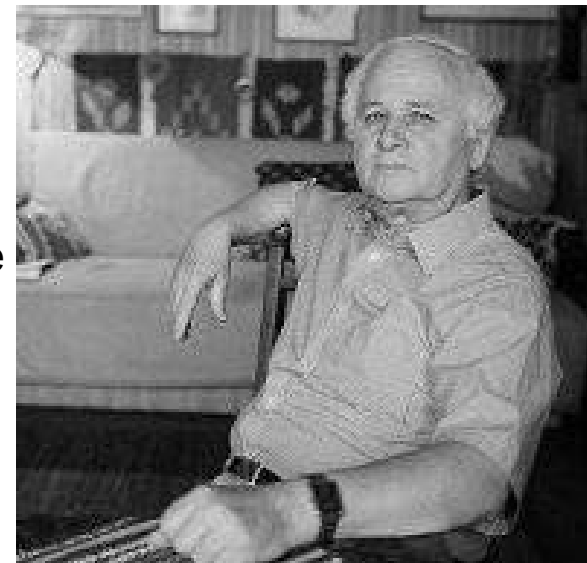
Komoróczy – Kiss Dénes

- **Kiss Dénest**, aki a magyar nyelv iránti hallatlan érzékenysége alapján annak csodálatos és egyedülálló logikájáról, szavainak meglepően gazdag jelentéstartalmáról ír páratlanul érdekes tanulmányokat, Komoróczy becsmérlően a „képtelen szófejtők” közé sorolja:

Komoróczy Kiss Dénesnek egy 1971-es Kortársban (15) megjelent tanulmányára hivatkozik. Kiss Dénes hatalmas, 640 oldalas tanulmánykötete *Bábel után* címmel 2004-ben jelent meg a Püskinéél. Amiről meggyőződött a szerző:

- nyelvünk nemcsak közlési rendszer, nemcsak szókincs, hanem tudás, ismeret és közös emlékezet
- a magyar nyelv alapja a logika és a számítás... nyelvünk érték és mérték, valamint gyönyörű játék és törvény.

(Szeretnék itt arra emlékeztetni, hogy több neves külföldi személyiség is - többek között G.B. Shaw -, miután megismerte a magyar nyelvet, a bámulat és elragadtatás hangján szólt róla.)

Komoróczy (folyt.)

- Komoróczy a régészeti dimenziót szinte teljesen figyelmen kívül hagyja
- Azt nem teheti meg, hogy ne tegyen említést pl. a tatárlaki cserepekről, de ezekről a leplezetlen bosszúság hangján ír
- Könyvéből kiviláglik, hogy Komoróczy nem az igazságra törekszik, hanem annak bizonyítására, hogy a „magyar sumerológusoknak” nincs igazuk
- Ezek alapján Komoróczy az én szememben nem hiteles szerző – legyen bármilyen széleskörű is a szaktudása. Sőt, kifejezetten az az érzésem, hogy azok közé tartozik, akiket irritál, ha olyasmit hallanak a magyar nép származásáról és nyelvéről, amire büszkék lehetünk.*

* Nem mellékes információ, hogy Komoróczy a galíciai zsidók kiegyezés utáni tömeges bevándorlását „harmadik honfoglalásnak” nevezte.

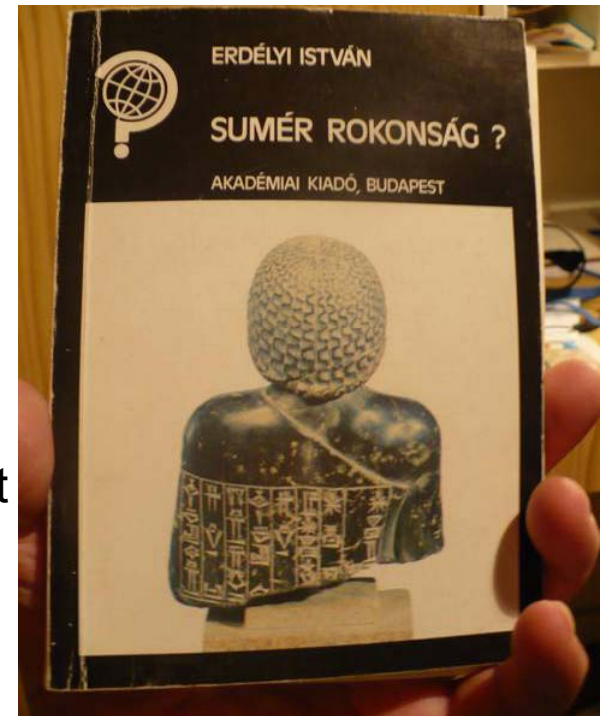
Erdélyi István

Erdélyi István: *Sumér rokonság?* c. kis könyve (Akadémiai, 1989, 208 old.) a „magyar sumerológiának” egy kevésbé elfogult ismertetése, művelőiről széleskörű áttekintést ad. (Több „magyar sumerológusra” ennek alapján hivatkoztam.)

Erdélyi azonban csak a finnugor elmélet szilárd talaján állva hajlandó vitatkozni; érvelésében jelentős súlya van annak, hogy az ismertetett nézetek azért helytelenek, mert nem felelnek meg a finnugor elméletnek. Ezt nevezte Marác László „Hunfalvy paradigmának”. (Nevezetesen: a magyar a finnugor nyelvek családjába tartozó nyelv, ennél fogva más nyelvvel nem lehet rokonságban.)

Ugyanakkor Erdélyi felveti az „elemi rokonság” tételét, mely szerint bizonyos elemek minden nyelvben előfordulnak, függetlenül attól, hogy rokonságban vannak-e vagy sem.

Más, a témát érdemben tárgyaló, a „hivatalos” nézeteket képviselő szerzők: Papp László, Pusztay János, Szíj Enikő.

Sumér kulturális diaszpóra

A több mint másfélezer évig fennálló sumér birodalom ontotta magából a Mediterráneum, a Káspi-térség és Közép-Ázsia irányába vándorló telepeseket, akik közvetítői voltak a sumér gazdasági és kulturális hatásnak. Összeállításom ***második felében*** azt fogom bemutatni, hogy e folyamat milyen hatással lehetett – a kontaktuselmélet révén – az ősi magyar nyelvre és kultúrára.

Összegzés

- Tekintve a sumér szavak literálásának nehézségeit és a 4-5000 éves időtávot, közvetlen szóegyeztetéssel nagy valószínűséggel nem bizonyítható a nyelvrokonság (még akkor sem, ha elfogadjuk Varga Csaba elméletét, miszerint a magyar nyelv szerkezete fraktál jellegű és rendkívüli módon ellenáll az időbeli változásoknak és külső hatásoknak – ezért tudjuk még 800 év távlatából is különösebb nehézség nélkül olvasni ősi nyelvemlékeinket)
- Az akadémiai nyelvészek szerint a nyelvtani és mondattani hasonlóságok túl általánosak ahhoz, hogy szoros nyelvi rokonságról beszélhessünk; ez esetben inkább az döntendő el, hogy ezek mértéke és jellege eléri-e a finn-uráli hasonlóságot
- Mindenesetre az, hogy szókincsünk kb. egyharmadát (és ezek legősibb szavaink közé tartoznak) a nyelvtudomány mindmáig ismeretlen eredetűnek tartja, csábítólag hat a sumér nyelvrokonság tételének felállítására
- A sumér nyelv és kultúra kisugárzása Kelet-Európára és Nyugat-Szibériára i.e. 3600-tól 2000ig, 1600 éven át tartott; ennek alapján létrejöhetett bizonyos nyelvrokonság, de nem több, mint amennyi a sumér és az e térségben élő, elsősorban török népek nyelve között

Összegzés (folyt.)

- Ha hihetünk Götz Lászlónak, az indoeurópai, az urál-altáji nyelvek, de még az arab és a héber is magukon viselik az ősi sumér nyelv és kultúra 1600 éves kisugárzását. Ez azonban kevés ahhoz, hogy magyar-sumér nyelvrokonságról beszélhessünk.
- Götz etimologizálása erősen hasonlít a Czuczor-Fogarásiban követett módszerre: a magyar a világ legősibb nyelveivel rokonítható
- Ha igaz Padányi feltételezése, miszerint a szabír-magyarok voltak az etelközi törzsszövetség vezető ereje, és ők a Kaukázuson túlról származtak, ahol a sumér birodalom szomszédságában éltek, akkor a sumér nyelvrokonság alapjai szilárdabban állnak
- Végső soron azt lehet mondani, hogy nincs olyan tudományos vagy történelmi tény, ami kizárná a sumér-magyar nyelvrokonságot, viszont jó néhány olyan van, amely feltételesen mellette szól; éppen ezért nehezen érthető az az indulat, amellyel Komoróczy Géza és mások támadják ezen elméletet (vagy éppenséggel nagyon is érthető)

Felhasznált irodalom

- Badiny Jós Ferenc: Mah-gar a magyar...! Magyar Ház Könyvek, 2003
- Badiny Jós Ferenc: Káldeától Ister-Gamig. A sumír őstörténet. Magyar Ház Könyvek, 2003
- Czakó Gábor – Juhász Zoltán: Beljebb a magyar észjárásba. Cz. Simon Bt. 2010
- Erdélyi István: Sumér rokonság? Akadémiai, 1989
- Götz László: Keleten kél a nap I-II. Püski 1994
- Kiss Dénes: Bábel után. Püski, 2004
- Komoróczy Géza: Sumer és magyar? Gyorsuló idő, 1976
- Padányi Viktor: Dentu-Magyaria. Püski 2000.
- Pusztay János: Vázlatpontok a magyar nyelvhasználat történetéhez. Valóság 1975/12.
- Varga Csaba: Jel, jel, jel, avagy az ABC 30.000 éves története. Fríg Kiadó, 2001
- Varga Zsigmond: Ötezer év távlatából. Debrecen, 1942.

A sorozat tervezett és megjelent részei:

- A finnugor elmélet (35. szám)
- Onogurok (37. szám)
- Sumér kulturális és nyelvi hatás I. (38/I. szám)
- Sumér kulturális és nyelvi hatás II.
- Mitől vagyunk magyarok? - a kaukázusi szál
- A „magyar” népnév előfordulása a feltételezett vándorúton
- A képi gyökökön alapuló magyar ősnyelv